

Met de fiets langs molens aan het Reitdiep

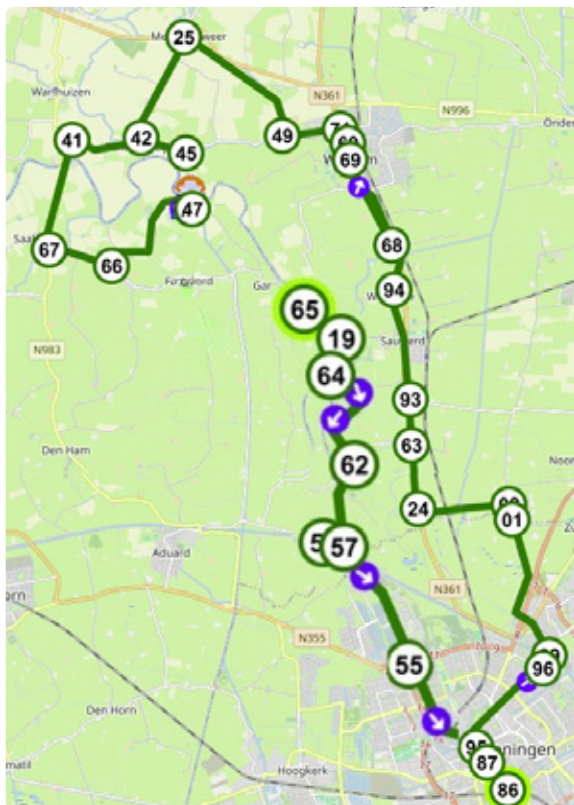
Tekst: Aad van der Drift

Beeld: Aad van der Drift en beeldarchief Erfgoedpartners

Noord-Groningen biedt prachtige vergezichten. Waar je ook bent, je ziet in de verte altijd wel een kerk of molen. Zelfs in grotere woonkernen zie je wieken en torens. Gezien de vele fietspaden is het niet zo moeilijk om mooie molenfietsroutes te bedenken. De hieronder beschreven 55 km fietstocht beperkt zich tot de streek langs het Reitdiep, een kronkelend verhaal. De route begint bij het station van Groningen, waar het gemakkelijk is om een fiets of e-bike te huren. Voor de wegaanduiding van deze fietsroute volgen we fietsknooppunten. Groene bordjes met nummers die naar het volgende knooppuntnummer wijzen. Je voorbereiden op de tocht kan op de website www.knooppunten.nl.

Sluitsteen molen
De Ster Winsum

Molen Wilhelmina Noorderhoogebrug

Het startpunt is knooppunt 86, bij de kleurrijke brug van het Groninger Museum. Daarna door de stad via 87-95-96-89 naar knooppunt 1. Halverwege 89 en 1 staat de eerste molen van de fietstocht.

Korenmolen Wilhelmina

Korenmolen Wilhelmina staat inmiddels aan het aan de stad Groningen vastgegroeide dorp Noorderhoogebrug. Lange tijd was dit de hoogste molen van de provincie. Na een brand in de vorige molen verplaatste de eigenaar molen De Leeuw uit Hoogezand hierheen. De molen werd ingericht als koren- en pelmolen, het pelwerk verdween echter al snel. In 1948 werd molenaar Van Wijn-garden de nieuwe eigenaar en liet hij de molen in 1963 restaureren. Bij deze gelegenheid kreeg dit beeldbepalend monument de naam Wilhelmina, vernoemd naar de echtgenote van de molenaar dus niet, zoals vaak gedacht, naar de voormalige koningin.

Vervolg de weg over de al sinds de middeleeuwen bestaande Wolddijk richting het noorden. Via knooppunten 1-2 door de Koningslaagte naar nummer 24.

Poldermolen Koningslaagte

In de verte staat de recent gerestaureerde poldermolen met dezelfde naam als de streek waarin hij staat, Koningslaagte. Deze grondzeiler werd in 1878 gebouwd en wordt bij wateroverlast nog steeds ingezet voor extra bemaling naar de naastgelegen Oude Ae.

Uitzicht vanaf de stelling van de AEOLUS te Adorp

Molen Koningslaagte

Vanaf knooppunt 24 verder naar 63.

Koren- en pelmolen Aeolus

In de verte zien we de bovenkant van de onlangs geheel gerenoveerde molen Aeolus in Adorp. De molen onderging meerdere restauraties. Doordat er na 2000 nog amper werd gedraaid raakte de molen in verval. In 2019 kocht Molenstichting Winsum de in zeer slechte staat verkerende molen van een particulier. Proefboringen in 2019 toonden een onstabiele bodem aan waardoor de Aeolus eerst een nieuwe fundering kreeg. Na ingrijpende restauratie door het naast de molen gelegen molenbouwbedrijf kon de molen in september 2024 weer officieel in gebruik worden genomen.

Vanaf de Aeolus rechtsaf over de Molenweg, aan het einde over de Provincialeweg richting knooppunt 93.

Koren- en pelmolen De Wetsinger

Na Sauwerd valt al snel de zilverkleurige koren- en pelmolen De Wetsinger in Klein Wetsinge met kerk op. Het grotere Klein Wetsinge wordt zo genoemd omdat het een lagere ligging heeft dan het verderop gelegen kleinere Groot Wetsinge. De molen werd in 1872 gebouwd. In de Tweede We-

reldoorlog werd begonnen met het moderniseren van deze molen, hetgeen in 1952 werd voltooid. Er werd een pelsysteem met onderaandrijving geïnstalleerd. Desondanks raakte de molen in de jaren zestig in verval. In 2013 nam Molenstichting Winsum de molen voor een symbolisch bedrag van 1 euro over. Daarna kon een grondige restauratie plaatsvinden, die de molen in 2016 weer volledig maalvaardig maakte.

Spoorwiel van De Ster, grotendeels nog van de standerdmolen uit 1628

Vanaf de Wetsinger terug naar de Provincialeweg richting knooppunt 68-69. In de verte twee Winsumer molens, De Ster en De Vriendschap. Als de molenaar aanwezig is, is iedereen van harte welkom. In Winsum is er ook gelegenheid om te pauzeren bij een café aan het water of op het dorpsplein.

Koren- en pelmolen De Ster

De molen het dichtst bij het dorpsplein is De Ster. De naam is afgeleid van het oude gemeentewapen van Winsum, waarin een ster voorkomt. Dit wapen is te zien boven de sluitsteen in de toeg van de ingangdeuren. Rond 1594 stond op deze locatie een standerdmolen, met in de nabijheid een sarrieshut waar de belasting op het gemaal werd gecontroleerd. De standerdmolen bleef tot 1851 staan. In de huidige stellingmolen zijn onderdelen van het bovenwiel uit de oude standerdmolen in het spoorwiel verwerkt. Tijdens de Duitse inval in mei 1940 werd de Boog opgeblazen. De Nederlandse genie gebruikte daarbij zoveel springstof dat ook de molen beschadigde. De Ster heeft tot in de jaren tachtig van de vorige eeuw nog gefunctioneerd als korenmolen. Binnen is er een kleine tentoonstelling over het verdwenen klooster. Sinds kort wordt deze molen ook gebruikt als instructiemolen voor vrijwillige molenaars, meestal op dinsdagmiddag.

Korenmolen De Vrienschap

Verderop staat molen De Vrienschap, een achtkante stellingmolen, die in 1785 in Mensingeweer werd gebouwd door Cornelis Jans Pel. De molen werd in 1801 verplaatst naar Winsum. Oorspronkelijk was het een pelmolen en pas later werd het op een bijzondere wijze ingericht als korenmolen. Het pelwerk is daardoor verdwenen. Pas in 1941 kreeg de molen zijn huidige naam, toen de N.V. Vrienschap uit Hoogezand de molen aankocht. In 1967 werd de molen voor 1 gulden eigendom van de gemeente Winsum. Na veel wikken en wegen in de gemeenteraad begon in 1975 de grote restauratie. Ondanks alle goede zorgen werd in 2006 de molen tijdelijk stilgelegd vanwege de slechte staat van het wiekenstel. In 2011 werd een nieuwe binnenroede geplaatst, en kon de molen weer malen.

Via de knooppunten 71-49-25 langs het Mensingeweersterloopdiep naar molen Hollands Welvaart in Mensingeweer.

Boven: De Vrienschap Winsum
Onder: Hollands Welvaart Mensingeweer

Koren- en pelmolen Hollands Welvaart

In 1855 werd deze door molenmaker Ten Have gebouwd. Dat was kort na de afschaffing van de belasting op het gemaal. De molen kreeg zijn naam Hollands Welvaart pas in 1918 in een tijd dat nationalistische gevoelens sterk leefden. Net als in veel andere molens werd ook hier tijdens de Tweede Wereldoorlog elektriciteit opgewekt. De fietsdynamo werd aangedreven door een bijzonder bevestigd fietswiel. Hoewel de molen er van buiten nog goed uitziet, is groot onderhoud noodzakelijk.

Vanaf dit noordelijkste punt van de fietstocht via de knooppunten 42-41-67-66-47-01 naar Feerwerd. Halverwege knooppunt 47 en 1 staat molen Joeswert. Er is ook een route via de veerpont van het Reitdiep. Ga dan via knooppunten 42-45-47-01.

Koren- en pelmolen Joeswert

De naam van deze molen is ontleend aan de zuidelijker gelegen afgegraven wierde Joeswert. De molen staat vol apparaten voor de verwerking van tarwe en spelt. Jarenlang was de molen de mooiste van de provincie, maar ook hier trad verval op. Na een moeilijke periode werd de molen succesvol gerestaureerd. Zo goed zelfs dat vanaf 1980 tot 2017 molenaar Rolf Wassens er als beroepsmolenaar zijn boterham mee wist te verdienen. Tegenwoordig maalt Wassens nog samen met vrijwilligers voor het biologisch akkerbouwbedrijf Landgoud. Het in de molen gemalen Oberkulmer rotkorn (spelt) is van een zeer goede kwaliteit en kan bij winkels als Ekoplaza en Omni in de stad Groningen worden gekocht.

Vanaf molen Joeswert geen knooppuntnummer maar in oostelijke richting naar Garnwerd. Met een beetje goed zicht is in de verte al het dorp met molen te ontwaren.

Koren- en pelmolen De Meeuw

De molen staat aan het water en biedt vanaf de stelling een fantastisch uitzicht over het Reitdiep. De Meeuw werd in 1851 gebouwd ter vervanging van een afgebrande molen. Bakker en molenaar

Pathuis liet een nieuwe koren- en pelmolen bouwen. Er zit in de molen een zeer grote bovenas afkomstig van een andere molen. Verder is het bijzonder dat er een steenkraan met staander van een boomstam staat.

Een van de eerste grote restauraties van de molen vond in 1943 plaats. De molen kreeg zelfzwichting en de naam De Meeuw. In 2019 werden problemen in de kap geconstateerd, waardoor de molen niet meer voluit draait.

Voordat de terugreis naar Groningen wordt aangevangen, is het een goed idee hier te pauzeren; het kleine dorp Garnwerd heeft daarvoor direct onder de stelling maar liefst drie mogelijkheden.

Van hier terug naar Groningen gaat de tocht langs en over de dijk van het Reitdiep. Een omgeving waarin het Groninger Landschap zijn uiterste best doet om de vogelstand van weleer te herstellen. Via de knooppunten 19-64-62-57-56-55-95-87-86 arriveert u weer bij het station van Groningen.